

**AKADEMIK LITSEYLARDA FIZIKA FANIDAN INNOVATSION
TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANGAN HOLATDA DARS O‘TISH**

Aliyev Nurjahon To‘xtamurod o‘g‘li

Xoliqov Abror Abduvasiyevich

Aralov Nurali Maxmudovich

Qarshi muhandislik iqtisodiyoti instituti akademik litseyi

Annotatsiya. Mazkur maqolada fizika fanini o‘qitishda innovatsion texnologiyalarning o‘rni haqida so‘z boradi. Muallif pedagogik ma’lumotlarga tayanib, mavjud ilmiy adabiyotlar asosida muammoni tahlil qilgan va fizika fanini o‘qitishda innovatsion texnologiyalarning o‘rni bo‘yicha mavjud o‘ziga xos jihatlarni o‘rgangan.

Kalit so‘zlar: texnologiya, innovatsiya, fizika, pedagogik texnologiyalar.

KIRISH

Fizika fani bizni atrofimizdagi dunyoni, nafaqat dunyoni, boringki butun texnologiyani qanday ishlashini tushunishga yordam beradi. Shuningdek, Fizika bizga koinotni tartibga solishga yordam beradi. U asoslar bilan shug‘ullanadi va bir -biriga o‘xshamaydigan hodisalar o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rishga yordam beradi. Fizika bizgajodkorlikni ifoda etishga, dunyoni yangicha ko‘rishga va keyin uni o‘zgartirishga yordamberadigan kuchli yo‘nalishlar beradi. Fizika ma’lumotni tahlil qilish va fan, muhandislik va tibbiyot, shuningdek iqtisod, moliya, menejment, huquq va davlat siyosatidagi muammolarni hal qilish uchun zarur bo‘lgan miqdoriy va analitik ko‘nikmalarni beradi. Fizika eng zamonaviy texnologiyalarning asosi bo‘lib, ilmiy, muhandislik va tibbiy tadqiqotlar va ishlanmalarda ishlatiladigan asboblardan foydalanish uchun asosdir. Ishlab chiqarishda fizikaga asoslangan texnologiyalarustunlik qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Malakali fizika o‘qituvchilari bo‘lmagan litseylar o‘z o‘quvchilarini kelajakda ular erishishi mumkin bo‘lgan hurmatli va yaxshi maosh oladigan kasblardan uzib qo‘yadi. Fizikani o‘qiyotgan talabalar SAT, MCAT va GRE testlarini yaxshiroq bajaradilar. Fizika mutaxassisliklari MCAT -da bio yoki kimyo fanlariga qaraganda yaxshiroq ishlaydi. Chunki, ushbu elektron vositalarni ta’lim muassasalarida fanni o‘qitishdafizik jarayonlarni, elektron darsliklar, animatsiyalar, virtual laboratoriya va tajribalarni tinglovchilarga dars davomida ko‘rsatib borilmoqda. Jumladan, Favqulodda vaziyatlar vazirligi Akademiyasida ham ta’lim jarayonida mavjud barcha fanlarning, ma’ruza laboratoriya va amaliy mashg‘ulotlarida yangi zamonaviy texnologiyalar va asbobuskunalar ya’ni, raqamli o‘lchash asboblari, vertual laboratoriyalar, animatsiyalar, elektron darsliklar, hamda ular asosidagi multimediyaviy vositalardan foydalanish keng yo‘lga qo‘yilgan va undan tashqari veb- saytlarning samarali tashkil

qilinishi, ta’lim-tarbiya samaradorligini oshirishda ham litseyda o’tkazilayotgan turli xil ilmiy-amaliy, ma’naviy-ma’rifiy anjumanlarning ahamiyati katta bo’lmoqda.

Fizika bo’yicha mutaxassislik nafaqat fizika, balki barcha muhandislik va axborot/informatika fanlari bo’yicha aspiranturaga mukammal tayyorgarlikni ta’minlaydi; hayot fanlari, shu jumladan molekular biologiya, genetika va neyrobiologiya; yer, atmosfera; iqtisod va moliya; va davlat siyosati va jurnalistikada asqatadigan sohadir. Siz fizikasiz muhandis yoki shifokor bo’lolsangiz; o’qituvchilik bilan shug’ullanish ehtimoli kamroq; sizning video o’yinlaringiz zerikarli bo’ladi va animatsion filmlaringiz haqiqiy ko’rinmaydi; Sizning global isish haqidagi siyosat qarorlaringiz unchalik ahamiyatli bo’lmaydi. Fiziklar uchun maxsus so’raladigan ish e’lonlari soni, masalan, muhandislarnikidan kichikroq bo’lsa-da, fizika bo’yicha malakaga ega bo’lganlar uchun mehnat bozori har xil va har doim kuchli. Fizika miqdoriy, tahliliy tafakkurni rivojlantirganligi sababli, fiziklar boshqa texnik mutaxassislarga qaraganda yuqori boshqaruv va siyosat lavozimlarida bo’lish ehtimoli ko’proq faoliyat yuritishadi. AQSh hukumatidagi ilm -fan bilan bog’liq uchta yuqori lavozimdan ikkitasi - energiya vaziri va Oq uyning fan va texnologiya siyosati idorasi direktori - hozirda fiziklardir. Hammamiz, shu jumladan professional fiziklar, - o’rta maxsus ta’lim tizimidagi fizika kurslarini qiyin deb bilamiz, chunki ular bizdan ko’plab kasblar bo’yicha fizika bo’yicha o’qitishni qimmatli qiladigan ko’plab tushunchalar va ko’nikmalarni o’zlashtirishni talab qiladi. Bu shuni anglatadiki, tarixyoki psixologiya yoki kompyuter dasturlash kabi boshqa fanlarga qaraganda, fizikani kollejdandan keyin (mustaqil yoki ish joyida) o’rganish ancha qiyin.

Bugungi kun fizika o’qituvchisi oldida turgan dolzarb muammolardan biri ta’limning zamonaviy texnologiyalarini loyihalash va uni o’qitish amaliyotida qo’llashdir. Fizika o’qituvchisi o’quvchilarga fizika fanidan zaruriy bilimlarni beribgina qolmay, ularda fanga nisbatan qiziqish uyg’ota olishlari kerakki, natijada bu sohada yaxshi mutaxassis, yetuk kadrlar yetishib chiqishiga erishilsin. O’qituvchi o’tgan har bir dars boshqa darsdan farq qilishi, bugungi o’tiladigan dars kechagisiga nisbatan mukammal bo’lishi kerak. Darsni yangi pedagogik texnologiyalar:

- axborot vositalaridan foydalanib;

- ko’rgazmali qurollari yordamida;

- interfaol metodlarni qo’llash orqali; va h.k.lardan foydalanib tashkil etsak, bu dars o’quvchi ongiga yaxshi yetib boradi va xotirasidan joy oladi. O’quvchining ilmiy dunyoqarashi kengayib, bilim darajasi ortadi. An’anaviy ta’limdan farqli zamonaviy ta’limni tashkil etishdan maqsad ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt ichida muayyan nazariy bilimlarni o’quvchilarga yetkazib berish, ularda ma’lum faoliyat yuzasidan ko’nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek o’quvchilar faoliyati, bilimni nazorat qilish,

ularning bilim, ko‘nikma va malakalarini baholash fizika fani o‘qituvchisidan katta pedagogik mahorat hamda ta‘lim jarayoniga yangicha yondashishni talab etadi.

Ta‘lim tizimida multimediali elektron o‘quv adabiyotlar, ma‘ruzalar virtual laboratoriya ishlari, har hil animatsion dasturlar slaydlar yaratishda kerak bo‘ladigan maxsus dasturlar hisoblanadi. Ta‘lim tizimida yuqorida keltirilgan dasturlarda tayyor modellar mavjud bo‘lib bunda foydalanuvchi boshlang‘ich parametrlarni kiritib bir necha turkum ishlarni (laboratoriya, yong‘in xavfsizligi masalalarini tahlil qilishda, taqdimot ma‘ruzalarida animatsiyalar) dan keng foydalanishi mumkin. Fizik jarayonlarni modellashtirish imkoniyatini beradigan dasturlariga: MatCad, MatLab, Maple, Crocodile, Physics, Electronics Workbench va boshqa dastur paketlarini misol keltirish mumkin. Axborot texnologiyalarning imkoniyatidan foydalangan holda kompyuter modellarini o‘quv jarayonlarida foydalanish o‘zining samarasini beradi.

XULOSA VA MUNOZARA

Bugungi kunda ta‘lim modernizatsiya jarayonlarini boshdan kechirmoqda. Ta‘lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy prinsiplaridan biri bu "ommaviy foydalanish imkoniyati, ta‘lim tizimining ta‘lim tizimiga moslashuvchanlik, talabalarni tarbiyalash va o‘qitish xususiyatlari." Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, yuqorida keltirilgan dasturlardan ma‘ruza jarayonida qo‘llash natijasida qisqa vaqt ichida kerakli axborotni tinglovchi va o‘quvchilarga ko‘rgazmali o‘tkazish imkoniyati bor. Bu esa o‘quv samaradorligini oshirishning muhim omili bo‘lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Ta‘lim bo‘yicha axborot texnologiyalari: tadqiqotlar. O‘qish uchun qo‘llanma Yuqori.Tadqiqotlar. muassasalar /. - 4-chi., Ched. - m.: "Akademiyaning" nashriyot markazi, 2018yil. - 192C.
2. Pedagogika: pedagogik nazariyalar, tizimlar, texnologiyalar: tadqiqotlar. Str uchun. Baland. va ommaviy axborot vositalari. Ped. Tadqiqotlar. Transport vositalari /,I.B. KOTOVA va boshqalar; Ed. . - 5-chi., Ched. - m.: 2014 yil nashriyot markazi, 2014 yil. - 512s.
3. Bitiruvchilarni fizika fanidan tayyorlash sifatini baholash. / Komp. V.A. Korovin, V.A. Orlov. - M.: Bustard, 2011, - 192 b.
4. Fizika. Astronomiya / Comp. Dik Yu.I., Korovin V.A. - M.: Ta'lim, 2020, -287 b.